دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال دوازدهم، شماره‌ی ۳۷
بهار ۱۳۹۱، صفحات ۲۴۵-۲۱۷

علیرضا ایلدرمی[۱]

بررسی علل تشکیل و وقوع جریان واریزه‌ای در دامنه‌های شمالی الوند همدان

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۰۷/۲۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۰/۰٤/۰۷

چکیده

جریان واریزه‌ای یکی از مهم‌ترین فرایندهای دامنه‌ای در جابجایی مواد به شمار می‌آید که موجب شکل‌زایی و افزایش بار رسوبی رودخانه‌ها می‌شود. به منظور بررسی جریان واریزه‌ها، دامنه‌های شمالی الوند واقع در ۱۵ کیلومتری شهر همدان مشخص و با استفاده از عکس‌های هوایی و نقشه‌های توپوگرافی ۱:۵۰/۰۰۰ و ۱:۲۵۰۰۰ و با استفاده از نرم افزار ArcGis 9 تعداد ٤٤ نمونه از جریان واریزه‌ای به طور تصادفی انتخاب و مشخصات مورفومتری آنها از قبیل طول بخش معبر، ارتفاع جریان، عمق بخش معبر، عرض مخروط، شیب و ارتفاع با عملیات میدانی و نقشه برداری محاسبه و معین شد. با استفاده از نرم افزار spss و Excel همبستگی آماری بین مشخصات مورفومتری مانند عمق بخش معبر و شیب و یا محاسبه حجم واریزه‌ها مدلی جهت بر آورد عمق سایش و تخریب مواد دامنه‌ای ارائه گردید. نتایج حاصله از بررسی‌ها نشان داد که در بین عوامل موثر در تشکیل جریان واریزه‌ای در دامنه‌های شمالی الوند، ارتفاع و شیب بیشترین نقش را دارا می‌باشند. اما تمرکز واریزه‌ها بویژه از لحاظ تعداد، فراوانی و گستردگی در ارتفاع بین ۲۷۰۰ تا ۳۰۰۰ متری بیانگر نقش لیتولوژی، تکتونیک، نیواسیون همراه با سیستم شکل‌زایی و فرسایشی جنب یخچالی در تشکیل و توسعه واریزه‌های منطقه نیز است. به علاوه نتایج حاصله از بررسی نقش بارندگی بر اساس معادله کاین، بلیجنبرگ نشان داد،

۱- استادیار گروه مرتع و آبخیزداری، دانشگاه ملایر. Email: a.ildoromi@malayeru.ac.ir

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]

بارندگی‌های به وقوع پیوسته حدوداً ۱۵ الی ۱۰۵ دقیقه‌ای در برخی سال‌ها موجب حرکت واریزه‌ها بر روی دامنه‌ها و ورود آن به رودخانه‌ها و افزایش باررسوبی و تخریب دامنه‌ها شده است.

کلید واژه‌ها: جریان واریزه‌ای، فرایند دامنه‌ای، مدل سازی، ارتفاع، شیب.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]